

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av protokoll V till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner det i Genève i november 2003 ingångna protokoll V till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar.

Protokollet gäller explosiva lämningar efter krig. Det behandlar de åtgärder som skall vidtas efter en väpnad konflikt och fastställer vem som bär ansvaret för röjningen av explosiva lämningar efter krig. Protokollet innehåller också bestämmelser om förvaring och delgivning av information om användningen av explosiv ammunition samt om skydd av civilbefolkningen mot följderna av explosiva lämningar efter krig.

Protokollets bestämmelser gäller i huvudsak framtida väpnade konflikter, men det innehåller också en uppmaning att bistå länder som har explosiva lämningar efter krig vid röjning samt vård och rehabilitering av offer. Protokollet innehåller också bestämmelser

om förebyggande frivilliga åtgärder i syfte att minska följderna av explosiva lämningar efter krig.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen. Protokollet träder i kraft sex månader efter det att tjugo instrument för ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning har deponerats hos Förenta Nationernas generalsekreterare. Protokollet har hittills ratificerats av tre stater och i flera stater pågår ratificeringsprocessen. Om Finland deponerar sitt instrument för godkännande efter det att det tjugonde instrumentet för ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning har deponerats, träder protokollet för Finlands del i kraft sex månader efter den dag då Finland har deponerat sitt instrument för godkännande. Lagen avses träda i kraft vid samma tidpunkt som konventionen träder i kraft för Finlands del.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning.....	3
2. Nuläge	3
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	3
4. Propositionens konsekvenser	3
5. Beredningen av propositionen	4
DETALJMOTIVERING.....	6
1. Innehållet i protokoll V till konventionen och dess förhållande till lagstiftningen i Finland.....	6
2. Motivering till lagförslaget.....	9
3. Ikraftträdande.....	9
4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning	10
LAGFÖRSLAG	12
om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokoll V till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar	12
BILAGA.....	13

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Oexploderad ammunition och kvarlämnad explosiv ammunition är i många länder ett lika stort problem som landminor som orsak till att människor skadas fysiskt och till de ekonomiska och sociala problem som detta för med sig. Även om det politiska trycket på att få till stånd internationella regler har ökat först de senaste åren, är explosiva lämningar efter krig inte någon ny sak. Exempelvis i Sydostasien finns det mycket explosiva lämningar efter Vietnamkriget, som fortfarande utgör en stor risk för civilbefolkningen och hämmar ekonomisk utveckling.

Ammunition, t.ex. clusterbomber, som har avlossats, fällts, utskjutits eller utkastats men inte exploderat planenligt, kan bli kvar i terrängen och utgöra en risk för civilbefolkningen. Den berövar människor livet och skadar dem länge efter att konflikten upphört. Biståndssändningar försvåras, eftersom fordon inte kan ta sig fram i terrängen eller på vägar där de eventuellt kommer i kontakt med explosiv ammunition. I vissa fall är stora områden oanvändbara för jordbruk eller bosättning, vilket medför betydande ekonomiska förluster. Även kvarlämnad ammunition kan utgöra en stor risk för civilbefolkningen.

Det internationella samfundet har ända sedan 1800-talet försökt begränsa de vapen och metoder som används i krig. Genèvekonventionerna från 1949 om humanitär rätt som skall tillämpas vid väpnade konflikter och de två tilläggsprotokollen från 1977 är de viktigaste avtalen om internationell humanitär rätt. De innehåller emellertid inga inskränkningar av eller förbud mot vissa vapen. Konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar (CCW-konventionen) och de tre bifogade protokollen förhandlades fram mot denna bakgrund. De antogs 1980 och trädde internationellt i kraft den 2 december 1983. Konventionen är en ramkonvention som innehåller allmänna bestämmelser. I protokollen regleras vissa typer av vapen.

2. Nuläge

Finland är fördragsslutande part i konventionen och de tre ursprungliga bifogade protokollen (FördrS 64/1983). Protokoll I gäller icke-detektbara splitter, protokoll II förbud mot eller restriktioner i användningen av minor, försåt och andra anordningar och protokoll III förbud mot eller inskränkningar i användningen av brandvapen.

År 1995 förhandlade man fram protokoll IV om synförstörande laservapen och 1996 en revidering av protokoll II. Finland har godkänt både protokoll IV (FördrS 52/1998) och det reviderade protokoll II (FördrS 91/1998). År 2001 godkändes en utvidgning av konventionens tillämpningsområde till inomstatliga konflikter. Finland har godkänt utvidgningen av tillämpningsområdet (FördrS 102-103/2004).

Fördragsslutande parter i konventionen är för närvarande 97 stater, av vilka de flesta också har godkänt de tre ursprungliga protokollen till konventionen. Protokoll IV har godkänts av 79 stater och det reviderade protokoll II av 80 stater. Protokoll V har hittills godkänts av endast tre stater.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med denna proposition är att riksdagen skall godkänna protokoll V om explosiva lämningar efter krig. I propositionen ingår ett förslag till blankettlag, genom vilken de bestämmelser i protokoll V som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft.

4. Propositionens konsekvenser

Finland uppfyller de krav som ställs i protokoll V, och någon ny lagstiftningen behövs inte för att fullgöra åtagandena i protokollet.

Tillämpningen av protokollet har ingen negativ inverkan på Finlands försvars- och säkerhetspolitiska intressen. Protokollet är mycket välbalanserat och svarar å ena sidan mot staternas legitima försvars- och säkerhetsintressen och å andra sidan mot de humanitära målsättningarna att skydda civilbe-

folkningen. Inte heller den nationella rapporteringsskyldigheten i artikel 4 i protokollet äventyrar försvarsintressena.

Protokollet behandlar röjning av explosiva lämningar efter krig och utvidgar i detta avseende det skydd som konventionen omfattar till tiden efter en konflikt. Protokollet är det första internationella avtalet som ålägger parterna i en väpnad konflikt att röja oexploderad ammunition och explosiv ammunition efter en konflikt. Protokollet om explosiva lämningar efter krig är ett nödvändigt tillägg till avtalsfältet gällande humanitär rätt då det utvidgar aktörernas ansvar och skyddet av civila till tiden efter en konflikt och gör vapenkontrollen till en del av den moderna humanitära rätten. Då parterna i en konflikt åläggs större ansvar för de områden där strider har förts och där explosiv ammunition har spritts ut, kan protokollet minska det lidande som konflikter orsakar civila och stöda förutsättningarna till normalt samhällsliv i ett land som klarat sig ur en konflikt. Protokollets bestämmelser skapar en klar och gemensamt antagen ram som underlättar en snabb lösning på problemet med explosiva lämningar efter krig. Explosiva lämningar efter krig har inte före protokoll V reglerats internationellt, så protokollet fyller en stor och viktig lucka i det internationella regelsystemet.

I Finland är det försvarsmakten som bär det huvudsakliga ansvaret för behörig och säker transport, förvaring och förstöring av de explosiva lämningar som avses i protokollet. Protokollet har inga betydande ekonomiska eller organisatoriska konsekvenser eller personkonsekvenser. Protokollets bestämmelser är detaljerade och den eftersträvande verkan kan uppnås med stöd av protokollets bestämmelser och blankettlagen.

5. Beredningen av propositionen

Diskussionerna om explosiva lämningar efter krig startade 2000 i samband med förberedelserna för den andra översynskonferensen för konventionen om konventionella vapen, som hölls i december 2001. Internationella humanitära organisationer och i synnerhet Internationella rödakorskommittén spelade en viktig roll som initiativtagare till

diskussionen. De diskussioner som föregick översynskonferensen och seminarierna om saken ledde till att en mellanstatlig expertgrupp tillsattes under översynskonferensen. Expertgruppen fick i uppdrag att behandla explosiva lämningar efter krig (ERW) och andra minor än truppmminor.

Det egentliga förhandlingsmandatet i fråga om explosiva lämningar efter krig godkändes efter tre expertmöten vid en konferens i december 2002. Avsikten var att behandla röjningsansvaret, redan förekommande explosiva lämningar efter krig, spridning av information som underlättar röjning och utbildning om riskerna, varningar till civilbefolkningen, stöd och samarbete samt en ram för regelbundna kontakter mellan de fördragsslutande parterna.

Förhandlingar fördes under tre expertmöten 2003. Resultatet var ett utkast till protokoll om explosiva lämningar efter krig, som godkändes på en konferens i november 2003 som protokoll V till konventionen om konventionella vapen.

De största problempunkterna under förhandlingarna gällde röjningsansvaret och –samarbetet mellan de fördragsslutande parterna och parterna i konflikten, samarbets- och stödelementen, de allmänna förebyggande åtgärderna samt i synnerhet retroaktiviteten i fråga om redan förekommande explosiva lämningar efter krig. Beslutet om att innebörden i röjningsansvaret skulle vara densamma för både den part som använt ammunitionen och den som kontrollerar området fattades i ljuset av rådande situationer. Samförstånd om de allmänna förebyggande åtgärderna kunde nås genom att till protokollet fogades undantagsvis en ingress, där de fördragsslutande parterna uttrycker sin beredskap att granska dessa åtgärder genom tillämpning av den bästa praxis som preciseras i en teknisk bilaga.

Protokollet innehåller inget retroaktivt röjningsansvar, men den innehåller en bestämmelse enligt vilken alla fördragsslutande parter har rätt att begära och ta emot hjälp med röjning av redan förekommande explosiva lämningar efter krig och alla fördragsslutande parter som har möjlighet till det är skyldiga att tillhandahålla hjälp.

Företrädare för försvarsförvaltningen och

utrikesministeriet deltog i förhandlingsprocessen gällande protokollet. Utlåtanden om protokollet begärdes av justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, handels- och industriministeriet, Finlands Röda Kors och Föreningen för Humanitär Rätt. I utlåtandena understöddes ett godkännande av

protokoll V. Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid utrikesministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts av handels- och industriministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet och inrikesministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Innehållet i protokoll V till konventionen och dess förhållande till lagstiftningen i Finland

Protokollet innehåller en ingress, 11 artiklar och en teknisk bilaga. De andra protokollen till konventionen har ingen ingress. Den exceptionella användningen av en ingress motiverades med att den fungerar som förbindningslänk mellan protokollet egentliga, juridiskt bildande del och den tekniska bilagan, som innehåller frivilliga åtgärder.

Artikel 1. Allmänna bestämmelser och tillämpningsområde. I artikel 1 förbinder sig de fördragsslutande parterna att följa åtagandena i protokoll V såväl enskilt som i samarbete med andra fördragsslutande parter för att minimera riskerna med och följderna av explosiva lämningar efter krig efter en konflikt.

Protokollet omfattar de fördragsslutande parternas landterritorium och inre vatten. Explosiva lämningar utgör ett problem i synnerhet inom landterritoriet, men de kan efter en väpnad konflikt förekomma även på ett obegränsat område, t.ex. i floder och inre vatten, till följd av att ammunition lämnats kvar.

Protokollet skall tillämpas på alla situationer som avses i artikel 1 av år 2001. Trots att artikel 1 omfattar även inomstatliga väpnade konflikter, uppnådde man inte enighet om att framtida protokoll automatiskt skulle få samma täckning. Detta betyder att det behövs ett separat beslut om saken i samband med godkännandet av varje nytt protokoll. Därför bestäms särskilt i protokoll V att protokollet skall tillämpas även på inomstatliga väpnade konflikter.

I artikel 1 stycke 4 görs skillnad mellan sådana explosiva lämningar efter krig som redan förekommer före protokollets ikraftträdande och sådana explosiva lämningar som uppkommer senare.

Artikel 2. Definitioner. Explosiva lämningar efter krig definieras i protokollet som explosiv ammunition som har använts eller som har avlossats, fällts, utskjutits, eller utkastats, men inte har exploderat, eller som kvarlämnad explosiv ammunition. Artillerigranater, granatkastare, handgranater, clusterbomber

och annan ammunition och liknande vapen hör till protokollets tillämpningsområde. Sådana vapen, t.ex. minor, som omfattas av det reviderade protokoll II, står dock utanför tillämpningsområdet.

För att förtydliga skillnaden mellan redan förekommande och framtida explosiva lämningar efter krig definieras redan förekommande explosiva lämningar särskilt i protokollet. Detta var en nyckelfråga för många stater under förhandlingarna. I praktiken var det fråga om skadestånd och andra krav till följd av sådana explosiva lämningar som härstammar från äldre konflikter. De flesta stater, inklusive Finland, delade den uppfattningen att protokollet inte har retroaktiv juridisk verkan.

Artikel 3. Røjning, bortföring och förstöring av explosiva lämningar efter krig. Artikel 3 och 4 utgör protokollets centrala del. Artikel 3 stycke 1 i protokollet delar upp svaret för røjning av explosiva lämningar efter krig mellan parterna i en väpnad konflikt; ansvarig är å ena sidan den stat på vars område det finns explosiva lämningar efter krig, och å andra sidan den som använt ammunitionen och som inte längre kontrollerar det område där explosiva lämningar förekommer. I artikeln sägs att i de fall en användare av sådan explosiv ammunition som har övergått till att vara explosiva lämningar efter krig inte längre kontrollerar det område där dessa explosiva lämningar förekommer, skall denna användare, om möjligt, tillhandahålla olika slags stöd för att underlätta røjning av sådana explosiva lämningar efter krig. Røjningsansvaret mildrades genom uttrycket "om möjligt" för att koncensus skulle nås om detta avsnitt i protokollet.

Enligt artikel 3 skall varje part i en väpnad konflikt så snart som möjligt efter konflikten utmärka och röja områden som är drabbade av explosiva lämningar efter krig. En viktig del av åtagandet utgör artikel 3 stycke 1, där det uttryckligen bestäms att områden som är drabbade av explosiva lämningar efter krig och som bedöms utgöra allvarliga risker för människor skall prioriteras med avseende på røjning och förstöring av ammunition. Detta stycke befäster protokollets humanitära mål-

sättningar och syften.

I Finland bestäms om förstöring av explosiv ammunition i förordningen om explosiva varor (473/1993) som har utfärdats med stöd av lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953). Enligt 83 § i förordningen skall polisen i enlighet med stadgandena och föreskrifterna om explosionsfarliga ämnen sköta om att explosiv vara, vilken såsom hittegods eller på annat sätt råkat i polisens händer, förvaras på vederbörligt sätt samt dess transport till förvarings- eller förstöringsplatsen. Polisen skall sköta om förstöringen av förskämda explosiva varor som kommit i dess händer. Polisen ger i praktiken också handräckning åt försvarsmakten vid insamling av sprängämnen, avspärning av områden och varnande av allmänheten. Enligt 84 § i förordningen skall försvarsmakten omhänderta explosiv vara som tillhört eller som på grund av sin art bör antas ha tillhört antingen Finlands försvarsmakt eller något annat lands försvarsväsen. Försvarsmakten skall sköta om att den transporteras, förvaras och förstörs på ett behörigt och tryggt sätt. Förordningen gäller dock inte till andra delar verksamheten inom försvarsmakten eller handhavandet av gränsbevakningsväsendets och polisens tjänsteuppdrag. En reform av lagen om explosionsfarliga ämnen är aktuell.

Verkställigheten av protokollets bestämmelser, i synnerhet artikel 3, stöds också av de ändringar i vapenlagen, strafflagen och polislagen (804-806/2003), som trädde i kraft vid ingången av 2004. Ändringar gör det möjligt att bl.a. överlämna olagliga sprängämnen till polisen utan hot om straff.

Artikel 4. Protokollföring, förvaring och delgivning av information. Effektiv lokalisering, röjning och förstöring av explosiva lämningar efter krig samt kartläggning av riskerna och varnande av civila förutsätter information om var dessa explosiva lämningar finns och vad de består av. I artikel 4 bestäms om åtaganden att delge och utbyta information. I detta avseende var man i samband med förhandlingarna tvungen överväga vad som i praktiken är möjligt och genomförbart ur försvars- och säkerhetspolitikens synvinkel. Ur denna synvinkel kan artikeln anses vara mycket välbalanserad, och när artikeln tillämpas underlättar den de fördragsslutande

parternas och internationella organisationers röjningsverksamhet. Exempel på protokollföring, förvaring och delgivning av information finns i del 1 i den tekniska bilagan.

Artikel 4 innehåller en förpliktelse att protokollföra information om använd ammunition, mängden ammunition som använts och målområden för ammunitionen samt om metod för identifiering av ammunitionen så att informationen utan dröjsmål, efter att de aktiva fiendligheterna har upphört, kan användas för att varna civila och märka ut och röja områdena. I Finland kan förpliktelserna beaktas vid utvecklingen av avfyrningskontrollsystem.

Protokollet förutsätter att personalens och bevärningsledarnas utbildning om utmärkning av explosiv ammunition och deras kunskaper om explosiv ammunition utökas inom pionjärutbildningen. Den utbildning som behövs kan ordnas som en del av den nuvarande avspärnings- och röjningsutbildningen. De nuvarande varningsbestämmelserna gällande skjutning med skarp ammunition reglerar redan tillräcklig utmärkning enligt fördragstexten. Likaså ingår röjningsförpliktelsen i försvarsmaktens förpliktelser.

De dokument och den information som avses i bestämmelsen om delgivning av information om krigsförnödenheter i artikel 4 kan gälla sådant som skall hemlighållas med stöd av 24 § 10 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Artikel 4 förutsätter inte att information måste utlämnas, om det skulle strida mot en fördragsslutande parts legitima säkerhetsintressen. Av denna anledning står bestämmelsen inte i konflikt med 24 § 10 punkten i offentlighetslagen.

Artikel 5. Skydd av civilbefolkningen mot explosiva lämningar efter krig. På samma sätt som artikel 4 är även artikel 5 uppdelad så att den juridiskt bindande bestämmelsen ingår i artikeln, medan exempel på hur dessa åtaganden kan fullgöras i praktiken ingår i del 2 i den frivilliga tekniska bilagan. De fördragsslutande parterna är skyldiga att inom de territorier som står under deras kontroll skydda civilbefolkningen, enskilda civilpersoner och civila föremål mot riskerna för och följderna av explosiva lämningar efter krig. I artikeln bestäms också att för att

man skall kunna besluta vilka försiktighetsåtgärder som är praktiskt möjliga måste den rådande situationen bedömas ur såväl humanitär som militär synvinkel. Dessa försiktighetsåtgärder kan innefatta varningsåtgärder, utbildning av civilbefolkningen om risker, utmärkning, avspärning samt bevakning av områden där det finns explosiva lämningar efter krig.

Bestämmelserna om skydd av civilbefolkningen hänför sig i Finland till området för lagstiftningen om explosiva varor, som relateras i samband med artikel 3. Artikel 5 förutsätter också en mekanism i realtid, så att andra myndigheter kan varnas för explosionsrisk. Avsikten är att beakta förpliktelsen i Finland i samband med utvecklingen av försvarsmaktens ledningssystem.

Artikel 6. Skydd av humanitära delegationer och organisationer mot följder av explosiva lämningar efter krig. I artikel 6 bestäms att de fördragsslutande parterna skall skydda humanitära delegationer och organisationer mot följderna av explosiva lämningar efter krig. Detta omfattar delegationer och organisationer som med partens samtycke verkar eller kommer att verka inom områden som står under dess kontroll. Den fördragsslutande parten skall på begäran av humanitära delegationer eller organisationer, så långt som möjligt, lämna information om lokalisering av explosiva lämningar efter krig.

Bestämmelserna om information i artikel 6 hänför sig till offentlighetslagens tillämpningsområde. Även dokument och information som avses i denna artikel kan gälla sådant som skall hemlighållas med stöd av 24 § 10 punkten i offentlighetslagen. Skyldigheten att lämna ut information i artikel 6 har dock getts en flexibel formulering.

Artikel 7. Stöd avseende redan förekommande explosiva lämningar efter krig. Artikel 7 behandlar explosiva lämningar efter krig som redan förekommer före protokollets ikraftträdande. Med stöd av artikeln har varje fördragsslutande part rätt att vid behov begära och ta emot hjälp och stöd från andra fördragsslutande parter och relevanta internationella organisationer och institutioner för att lösa problem förorsakade av redan förekommande explosiva lämningar efter krig. Varje fördragsslutande part som har möjlighet till

det skall också tillhandahålla dylikt stöd. Gränsdragningen mellan redan förekommande och nya explosiva lämningar efter krig var ett av de svåraste problemen att lösa under hela förhandlingarna. Vissa länderna argumentera kraftigt för att åtagandena skulle lättas upp i fråga om redan förekommande explosiva lämningar efter krig. Samtidigt krävde en annan grupp länder starkare åtaganden för länder som kan anses vara ansvariga för redan förekommande explosiva lämningar efter krig. Så som tidigare nämndes var Finlands och de flesta andra länders ståndpunkt att protokollet inte har retroaktiv juridisk verkan. Samtidigt måste man i protokollet ändå ta upp redan förekommande explosiva lämningar efter krig, eftersom de orsakar stora problem. Artikel 7 kan anses utgöra en väl övervägd kompromiss, som inbegriper rätt för varje fördragsslutande part att begära stöd, liksom en uppmaning till de fördragsslutande parter som har möjlighet till det att också tillhandahålla stöd. Samtidigt ger artikeln de fördragsslutande parterna möjlighet att själva besluta om de har möjlighet att tillhandahålla stöd.

Artikel 8. Samarbete och stöd. Artikel 8 innehåller en uppmaning till de fördragsslutande parterna att tillhandahålla stöd för att bl.a. röja och utmärka explosiva lämningar efter krig och för att ordna utbildning som ökar kunskapen om riskerna. Artikeln innehåller också en bestämmelse om stöd för att vårda och rehabilitera offer för explosiva lämningar efter krig, liksom om stöd för att socialt och ekonomiskt återanpassa offren. Sådant stöd kan bl.a. lämnas genom FN-systemet, Internationella rödakorskommittén, nationella rödakors- och röda halvmåneföreningar, enskilda organisationer eller bilateralt.

Enligt artikel 8 har varje fördragsslutande part rätt att delta i utbyte av utrustning, material och teknologisk information osv. som behövs för tillämpningen av protokollet. Detta gäller dock inte vapenrelaterad teknologi. De fördragsslutande parterna förbinder sig också att lämna information om bl.a. teknologier för röjning av explosiva lämningar efter krig till de mindatabaser som har upprättats inom FN-systemet. De fördragsslutande parternas framställningar om stöd kan kanaliseras via FN-systemet, som bedömer situa-

tionen och rekommenderar den lämpliga formen för tillhandahållande av stöd.

Strukturen och innehållet i artikel 8 bygger på och motsvarar till stor del motsvarande bestämmelser i Ottawakonventionen. Även denna artikel befäster protokollets humanitära syften.

Artikel 9. Allmänna förebyggande åtgärder. Artikel 9 i protokollet och del 3 i bilagan behandlar förebyggande åtgärder. I artikeln uppmanas de fördragsslutande parterna att vidta förebyggande åtgärder i syfte att minimera förekomsten av explosiva lämningar efter krig. I bilagan, som är frivillig, uppmanas de fördragsslutande parterna att vidta en mängd förebyggande åtgärder med avseende på t.ex. tillverkning och förvaring av ammunition.

Artikel 10. Konsultationer mellan de höga fördragsslutande parterna. Med stöd av artikel 10 kan parterna sammankallas till en konferens om alla frågor som gäller tillämpningen av protokollet. Detta kräver samtycke av en majoritet, dock minst av aderton parter. Konferensen gör en översyn av protokollets rättsliga status och tillämpning, behandlar frågor som rör nationell tillämpning av protokollet, infattande årlig rapportering, samt förbereder översynskonferenser.

Artikel 11. Efterlevnad. Enligt artikel 11 skall varje fördragsslutande part se till att dess försvarsmakt och relevanta myndigheter och organ utfärdar lämpliga instruktioner och bestämmelser och att försvarsmaktens personal får genomgå utbildning som är förenlig med bestämmelserna i protokollet. De fördragsslutande parterna åtar sig också att samråda och samarbeta bilateralt, genom FN:s generalsekreterare eller genom andra tillämpliga internationella förfaranden för att lösa problem som kan uppkomma i fråga om tolkningen eller tillämpningen av bestämmelserna i protokollet.

Bestämmelserna om samråd och efterlevnad bygger i stor utsträckning på det reviderade protokoll II till konventionen, där det bl.a. bestäms om årliga sammankomster. I det nya protokollet bestäms ändå inte hur ofta konferenser skall hållas.

Teknisk bilaga. Det är frivilligt att tillämpa den tekniska bilagan. Den innehåller exempel för de fördragsslutande parterna på hur de

kan gå till väga för att fullgöra åtagandena i artikel 4, 6 och 9 i protokollet. Bilagan innehåller exempel på hur protokollföring, förvaring och delgivning av information (del 1) och varningsåtgärder och utbildning om risker för civilbefolkningen (del 2) kan genomföras. Vidare innehåller bilagan rekommendationer för hur de fördragsslutande parterna kan förebygga uppkomsten av explosiva lämningar efter krig (del 3).

Den tekniska bilagan betonar betydelsen av kontroll över produktionen och anskaffningen av ammunition och under ammunitionens hela livstid för att garantera funktionssäker ammunition. Detta förutsätter bl.a. högklassiga förfaranden för förvaring, uppföljning av varje parti och regelbundna test. Protokollets förpliktelser innebär inga stora förändringar i försvarsmaktens kvalitetskontrollsystem och de kan beaktas när försvarsmaktens kvalitetskontrollmekanismer utvecklas. Protokollets bestämmelser och den tekniska bilagens rekommendationer kommer att förutsätta vissa ändringar i fråga om Finlands framtida anskaffningar av försvarsmateriel, när man förfar i enlighet med bästa praxis i enlighet med den tekniska bilagan.

2. Motivering till lagförslaget

1 §. Paragrafen innehåller den sedvanliga blankettlagsbestämmelsen genom vilken de bestämmelser i protokoll V till konventionen om konventionella vapen som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft.

2 §. Lagen föreslås träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president samtidigt som protokoll V till konventionen om konventionella vapen träder i kraft för Finlands del.

3. Ikraftträdande

Enligt artikel 8 stycke 2 punkt b i konventionen skall protokoll till konventionen träda i kraft i enlighet med artikel 5 i konventionen. Enligt villkoren för ikraftträdande träder varje ytterligare protokoll i kraft sex månader efter dagen för deponering av det tjugonde instrumentet för ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning.

Protokoll V om explosiva lämningar efter

krig till konventionen om konventionella vapen har hittills godkänts bara av Litauen, Sverige och Sierra Leone. Godkännandeprocessen pågår i flera stater.

Sedan tjugo länder ratificerat eller godtagit eller godkänt protokoll V till konventionen eller anslutit sig till det, träder det för Finlands del i kraft sex månader efter det att Finland har deponerat sitt instrument för godkännande hos Förenta Nationernas generalsekreterare. Avsikten är att lagen skall träda i kraft samtidigt som protokollet träder i kraft för Finlands del, vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president.

4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

Konventionen om konventionella vapen och dess protokoll har satts i kraft i Finland genom förordning. För det reviderade minprotokollet begärdes riksdagens godkännande 1997 enligt fri prövning, eftersom protokollet betraktades som ett principiellt sett viktigt avtal som har stor betydelse för valet och användningen av redskapen inom Finlands försvar. I propositionen (RP 205/1997 rd) konstaterades uttryckligen att protokollet inte innehåller några bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller som på annat sätt kräver riksdagens samtycke enligt konstitutionen.

I den nya grundlagen finns inte längre några bestämmelser om begäran om riksdagens godkännande enligt fri prövning. I 94 § i grundlagen förutsätts att riksdagens godkännande begärs i fråga om alla internationella förpliktelser som har avsevärd betydelse. Också när det gäller definitionen av området för lagstiftningen har det skett en avsevärd utveckling efter det att konventionen och dess protokoll, inbegripet det reviderade minprotokollet, godkändes. För ändringen av artikel 1, som gällde en utvidgning av konventionens tillämpningsområde, begärdes riksdagens godkännande, eftersom den ansågs innehålla bestämmelser som hör till området för lagstiftningen (RP 33/2004 rd).

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller

sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande. Bestämmelser som av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande är bl.a. internationella förpliktelser som är bindande för riksdagens budgetbefogenheter.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis skall en bestämmelse hänföras till området för lagstiftningen om 1) den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) om bestämmelsen i övrigt gäller grundena för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen skall föreskrivas om i lag, 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som lagen gäller eller 5) det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. Enligt dessa grunder hör en internationell förpliktelse till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11 och 12/2000 rd).

Uppfyllandet av de förpliktelser som protokoll V till konventionen medför kräver inte ny lagstiftningen i Finland, men protokollet innehåller betydande juridiskt bindande förpliktelser för staten att märka ut och röja explosiva lämningar efter krig samt att skydda civila.

Protokollets bestämmelser om förstöring av explosiv ammunition och skydd av civila hör till området för lagstiftningen om explosiva varor. Bestämmelserna ingår för närvarande i förordningen om explosiva varor, som utfärdats med stöd av lagen om explosionsfarliga ämnen. Bestämmelser som har formen av normer på förordningsnivå hör inte till området för lagstiftningen på det sätt som avses i 94 § i grundlagen.

I artikel 1 och 2 i protokollet definieras protokollets tillämpningsområde och de centrala begrepp som används där. Eftersom tillämpningsområdet och definitionerna påverkar tillämpningsområdet för andra bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen, hör även artikel 1 och 2 till området för lagstiftningen.

De dokument och den information som avses i bestämmelsen om delgivning av infor-

mation om krigsförnödenheter i artikel 4 och 6 kan gälla sådant som skall hemlighållas med stöd av 24 § 10 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Artikel 4 förutsätter inte att information måste utlämnas, om det skulle strida mot en fördragsslutande parts legitima säkerhetsintressen. Bestämmelsen i artikel 6 förutsätter att information skall utlämnas, om det är möjligt. Bestämmelserna kan inte anses strida mot 24 § 10 punkten i offentlighetslagen, men det är fråga om en sak som i Finland föreskrivs genom lag. Bestämmelsen hör till området för lagstiftningen och förutsätter riksdagens godkännande.

Regeringen anser att protokoll V till konventionen kan godkännas med enkel majoritet i riksdagen och att lagen om sättande i

kraft av protokollet kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås att

Riksdagen godkänner det i Genève det 28 november 2003 godkända protokoll V till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar.

Eftersom protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagens samtidigt följande lagförslag:

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokoll V till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Genève den 28 november ingångna protokoll V om explosiva lämnningar efter krig till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses

vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar gäller som lag sådana Finland har förbundet sig till dem.

2 §
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 29 oktober 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikeshandels- och utvecklingsminister *Paula Lehtomäki*

(Översättning)

**PROTOKOLL OM EXPLOSIVA
LÄMNINGAR EFTER KRIG**

De höga fördragsslutande parterna,
som erkänner de allvarliga problem som
explosiva lämningar efter krig förorsakar
människor efter en konflikt,

som är medvetna om nödvändigheten av
att uppgöra ett protokoll om de allmänna
avhjälpande åtgärder som skall vidtas efter
en konflikt för att minimera riskerna med
och följderna av explosiva lämningar efter
krig, och

som är beredda att vidta allmänna före-
byggande åtgärder genom frivillig tillämp-
ning av den bästa praxis som preciseras i en
teknisk bilaga med sikte på att öka ammuni-
tionens tillförlitlighet och att därigenom
minska förekomsten av explosiva lämningar
efter krig,

har kommit överens om följande:

Artikel 1*Allmänna bestämmelser och tillämpnings-
område*

1. De höga fördragsslutande parterna är
överens om att, i enlighet med Förenta Na-
tionernas stadga och den humanitära rätten i
väpnade konflikter som de är bundna av,
följa åtagandena i detta protokoll, såväl en-
skilt som i samarbete med andra höga för-
dragsslutande parter, för att minimera ris-
kerna med och följderna av explosiva läm-
ningar efter krig efter en konflikt.

2. Detta protokoll skall tillämpas på ex-
plosiva lämningar efter krig inom de höga
fördragsslutande parternas landterritorium
och inre vatten.

3. Detta protokoll skall tillämpas på situa-
tioner som har uppkommit till följd av kon-
flikter som avses i artikel 1 styckena 1-6 i
konventionen i dess reviderade lydelse av
den 21 december 2001.

4. Artiklarna 3, 4, 5 och 8 i detta protokoll
skall tillämpas på andra explosiva lämning-

**PROTOCOL ON EXPLOSIVE
REMNANTS OF WAR**

The High Contracting Parties,

Recognising the serious post-conflict hu-
manitarian problems caused by explosive
remnants of war,

Conscious of the need to conclude a Pro-
tocol on post-conflict remedial measures of
a generic nature in order to minimise the
risks and effects of explosive remnants of
war,

And willing to address generic preventive
measures, through voluntary best practices
specified in a Technical Annex for improv-
ing the reliability of munitions, and there-
fore minimising the occurrence of explosive
remnants of war,

Have agreed as follows:

Article 1*General provision and scope of
application*

1. In conformity with the Charter of the
United Nations and of the rules of the inter-
national law of armed conflict applicable to
them, High Contracting Parties agree to
comply with the obligations specified in
this Protocol, both individually and in co-
operation with other High Contracting Par-
ties, to minimise the risks and effects of ex-
plosive remnants of war in post-conflict
situations.

2. This Protocol shall apply to explosive
remnants of war on the land territory in-
cluding internal waters of High Contracting
Parties.

3. This Protocol shall apply to situations
resulting from conflicts referred to in Art-
icle 1, paragraphs 1 to 6, of the Convention,
as amended on 21 December 2001.

4. Articles 3, 4, 5 and 8 of this Protocol
apply to explosive remnants of war other

ar efter krig än de redan förekommande lämningar som definieras i artikel 2 stycke 5 i detta protokoll.

Artikel 2

Definitioner

För detta protokolls syfte används följande definitioner:

1. explosiv ammunition betecknar konventionell ammunition som innehåller explosiva ämnen med undantag för minor, försåt och andra anordningar enligt definitionerna i protokoll II till konventionen i dess reviderade lydelse av den 3 maj 1996.

2. oexploderad ammunition betecknar explosiv ammunition som har apterats, armerats eller på annat sätt förberetts för användning och har använts i en väpnad konflikt. Ammunitionen kan ha avlossats, fällts, utskjutits eller utkastats och den borde ha exploderat, men har inte gjort det.

3. kvarlämnad explosiv ammunition betecknar explosiv ammunition som inte har använts i en väpnad konflikt och som har kvarlämnats eller dumpats av en part i en väpnad konflikt och som inte längre kontrolleras av denna part. Kvarlämnad explosiv ammunition kan ha apterats, armerats eller på annat sätt förberetts för användning.

4. explosiva lämningar efter krig betecknar oexploderad ammunition och kvarlämnad explosiv ammunition.

5. redan förekommande explosiva lämningar efter krig betecknar oexploderad ammunition och kvarlämnad explosiv ammunition som förekom redan innan detta protokoll trädde i kraft för den höga fördragsslutande part inom vars territorium den finns.

Artikel 3

Röjning, bortföring och förstöring av explosiva lämningar efter krig

1. Varje hög fördragsslutande part och part i en väpnad konflikt skall åta sig det ansvar som anges i denna artikel för alla explosiva lämningar efter krig i områden

than existing explosive remnants of war as defined in Article 2, paragraph 5 of this Protocol.

Article 2

Definitions

For the purpose of this Protocol,

1. Explosive ordnance means conventional munitions containing explosives, with the exception of mines, booby traps and other devices as defined in Protocol II of this Convention as amended on 3 May 1996.

2. Unexploded ordnance means explosive ordnance that has been primed, fused, armed, or otherwise prepared for use and used in an armed conflict. It may have been fired, dropped, launched or projected and should have exploded but failed to do so.

3. Abandoned explosive ordnance means explosive ordnance that has not been used during an armed conflict, that has been left behind or dumped by a party to an armed conflict, and which is no longer under control of the party that left it behind or dumped it. Abandoned explosive ordnance may or may not have been primed, fused, armed or otherwise prepared for use.

4. Explosive remnants of war means unexploded ordnance and abandoned explosive ordnance.

5. Existing explosive remnants of war means unexploded ordnance and abandoned explosive ordnance that existed prior to the entry into force of this Protocol for the High Contracting Party on whose territory it exists.

Article 3

Clearance, removal or destruction of explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party and party to an armed conflict shall bear the responsibilities set out in this Article with respect to all explosive remnants of war in territory

som står under partens kontroll. I de fall en användare av sådan explosiv ammunition som har övergått till att vara explosiva lämningar efter krig inte kontrollerar området, skall denna användare, efter det att de aktiva fiendligheterna har upphört, om möjligt, tillhandahålla bl.a. tekniskt, ekonomiskt och materiellt stöd samt personal, antingen bilateralt eller genom en överenskommen tredje part, bl.a. genom FN-systemet, eller andra relevanta organisationer, för att underlätta utmärkning och röjning samt bortföring eller förstöring av sådana explosiva lämningar efter krig.

2. Efter det att de aktiva fiendligheterna har upphört och så snart som möjligt, skall varje hög fördragsslutande part och part i en väpnad konflikt utmärka och röja samt bortföra eller förstöra explosiva lämningar efter krig i drabbade områden som står under dess kontroll. Områden som är drabbade av explosiva lämningar efter krig och som bedöms utgöra allvarliga risker för människor enligt stycke 3 i denna artikel skall prioriteras med avseende på röjning, bortföring och förstöring.

3. När de aktiva fiendligheterna har upphört och så snart som möjligt, skall varje hög fördragsslutande part och part i en väpnad konflikt vidta följande åtgärder i drabbade områden som står under dess kontroll för att minska de risker som förorsakas av explosiva lämningar efter krig:

(a) kartlägga och bedöma det hot som explosiva lämningar efter krig utgör,

(b) bedöma och prioritera behovet av och möjligheten till att utföra utmärkning och röjning samt bortföring eller förstöring,

(c) utmärka och röja samt bortföra eller förstöra explosiva lämningar efter krig,

(d) vidta åtgärder för att mobilisera resurser för att genomföra dessa verksamheter.

4. Vid utförandet av de ovannämnda verksamheterna, skall de höga fördragsslutande parterna och parterna i en väpnad konflikt beakta internationella normer, bl.a. de internationella normerna om minröjning (International Mine Action Standards, IMAS).

5. De höga fördragsslutande parterna skall vid behov samarbeta, både med varandra och med andra stater, samt med relevanta

under its control. In cases where a user of explosive ordnance which has become explosive remnants of war, does not exercise control of the territory, the user shall, after the cessation of active hostilities, provide where feasible, inter alia technical, financial, material or human resources assistance, bilaterally or through a mutually agreed third party, including inter alia through the United Nations system or other relevant organisations, to facilitate the marking and clearance, removal or destruction of such explosive remnants of war.

2. After the cessation of active hostilities and as soon as feasible, each High Contracting Party and party to an armed conflict shall mark and clear, remove or destroy explosive remnants of war in affected territories under its control. Areas affected by explosive remnants of war which are assessed pursuant to paragraph 3 of this Article as posing a serious humanitarian risk shall be accorded priority status for clearance, removal or destruction.

3. After the cessation of active hostilities and as soon as feasible, each High Contracting Party and party to an armed conflict shall take the following measures in affected territories under its control, to reduce the risks posed by explosive remnants of war:

(a) survey and assess the threat posed by explosive remnants of war;

(b) assess and prioritise needs and practicability in terms of marking and clearance, removal or destruction;

(c) mark and clear, remove or destroy explosive remnants of war;

(d) take steps to mobilise resources to carry out these activities.

4. In conducting the above activities High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall take into account international standards, including the International Mine Action Standards.

5. High Contracting Parties shall cooperate, where appropriate, both among themselves and with other states, relevant

regionala och internationella organisationer och enskilda organisationer i fråga om att tillhandahålla bl.a. tekniska, ekonomiska och materiella resurser samt personal, och, om omständigheterna medger, genomföra sådana gemensamma insatser som är behövliga för att uppfylla bestämmelserna i denna artikel.

regional and international organisations and non-governmental organisations on the provision of inter alia technical, financial, material and human resources assistance including, in appropriate circumstances, the undertaking of joint operations necessary to fulfil the provisions of this Article.

Artikel 4

Protokollföring, förvaring och delgivning av information

1. De höga fördragsslutande parterna och parterna i en väpnad konflikt skall i största möjliga utsträckning och så långt som möjligt protokollföra och förvara information om användning och kvarlämnande av explosiv ammunition för att underlätta snabb utmärkning och röjning samt bortföring eller förstöring av explosiva lämningar efter krig, utbildning om riskerna samt delgivning av relevant information till den part som kontrollerar ett drabbat område och till civilbefolkningen på detta område.

2. De höga fördragsslutande parterna och parterna i en väpnad konflikt som har använt eller kvarlämnat explosiv ammunition som kan ha övergått till att vara explosiva lämningar efter krig skall utan dröjsmål, efter det att de aktiva fientligheterna har upphört och så långt som möjligt med förbehåll för sina legitima säkerhetsintressen, ställa sådan information till den eller de parter förfogande som kontrollerar det drabbade området. Detta kan göras bilateralt eller genom en överenskommen tredje part, exempelvis genom FN-systemet eller, på begäran, genom någon annan relevant organisation som den part som lämnar uppgifterna har försäkrat sig om genomför eller kommer att genomföra utbildning om risker och utmärkning och röjning samt bortföring eller förstöring av explosiva lämningar efter krig i det drabbade området.

3. Vid protokollföring, förvaring och delgivning av sådan information bör de höga fördragsslutande parterna beakta del 1 i den tekniska bilagan.

Article 4

Recording, retaining and transmission of information

1. High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall to the maximum extent possible and as far as practicable record and retain information on the use of explosive ordnance or abandonment of explosive ordnance, to facilitate the rapid marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war, risk education and the provision of relevant information to the party in control of the territory and to civilian populations in that territory.

2. High Contracting Parties and parties to an armed conflict which have used or abandoned explosive ordnance which may have become explosive remnants of war shall, without delay after the cessation of active hostilities and as far as practicable, subject to these parties' legitimate security interests, make available such information to the party or parties in control of the affected area, bilaterally or through a mutually agreed third party including inter alia the United Nations or, upon request, to other relevant organisations which the party providing the information is satisfied are or will be undertaking risk education and the marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war in the affected area.

3. In recording, retaining and transmitting such information, the High Contracting Parties should have regard to Part 1 of the Technical Annex.

Artikel 5

Andra försiktighetsåtgärder för skydd av civilbefolkningen, enskilda civilpersoner och civila föremål mot riskerna för och följderna av explosiva lämningar efter krig

1. De höga fördragsslutande parterna och parterna i en väpnad konflikt skall vidta alla möjliga försiktighetsåtgärder inom de territorier som står under deras kontroll där det förekommer explosiva lämningar efter krig för att skydda civilbefolkningen, enskilda civilpersoner och civila föremål mot riskerna för och följderna av explosiva lämningar efter krig. Med möjliga försiktighetsåtgärder avses de försiktighetsåtgärder som är genomförbara eller praktiskt möjliga med hänsyn till alla vid tillfället rådande förhållanden, inklusive humanitära och militära överväganden. Dessa försiktighetsåtgärder kan innefatta varningsåtgärder, utbildning av civilbefolkningen om risker, utmärkning, avspärning samt bevakning av områden där det finns explosiva lämningar efter krig enligt del 2 i den tekniska bilagan.

Artikel 6

Skydd av humanitära delegationer och organisationer mot följder av explosiva lämningar efter krig

1. Varje hög fördragsslutande part och part i en väpnad konflikt skall

(a) så långt som möjligt skydda humanitära delegationer och organisationer som med partens samtycke verkar eller kommer att verka inom områden som står under dess kontroll mot följderna av explosiva lämningar efter krig, och

(b) på begäran av en sådan humanitär delegation eller organisation, så långt som möjligt, lämna information om lokalisering av alla explosiva lämningar efter krig som den känner till inom områden där den begärande humanitära delegationen eller organisationen verkar eller kommer att verka.

2. Bestämmelserna i denna artikel skall inte inkräkta på gällande internationell humanitär rätt eller andra tillämpliga interna-

Article 5

Other precautions for the protection of the civilian population, individual civilians and civilian objects from the risks and effects of explosive remnants of war

1. High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall take all feasible precautions in the territory under their control affected by explosive remnants of war to protect the civilian population, individual civilians and civilian objects from the risks and effects of explosive remnants of war. Feasible precautions are those precautions which are practicable or practicably possible, taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations. These precautions may include warnings, risk education to the civilian population, marking, fencing and monitoring of territory affected by explosive remnants of war, as set out in Part 2 of the Technical Annex.

Article 6

Provisions for the protection of humanitarian missions and organisations from the effects of explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party and party to an armed conflict shall:

(a) Protect, as far as feasible, from the effects of explosive remnants of war, humanitarian missions and organisations that are or will be operating in the area under the control of the High Contracting Party or party to an armed conflict and with that party's consent.

(b) Upon request by such a humanitarian mission or organisation, provide, as far as feasible, information on the location of all explosive remnants of war that it is aware of in territory where the requesting humanitarian mission or organisation will operate or is operating.

2. The provisions of this Article are without prejudice to existing International Humanitarian Law or other international in-

tionella instrument eller beslut av Förenta Nationernas säkerhetsråd som medför en högre skyddsnivå.

Artikel 7

Stöd avseende redan förekommande explosiva lämningar efter krig

1. Varje hög fördragsslutande part har rätt att vid behov begära och ta emot stöd från andra höga fördragsslutande parter, obundna stater och relevanta internationella organisationer och institutioner för att lösa problem förorsakade av redan förekommande explosiva lämningar efter krig.

2. Varje hög fördragsslutande part som har möjlighet till det skall tillhandahålla stöd för att lösa de problem som är förorsakade av redan förekommande explosiva lämningar efter krig i den mån det är nödvändigt och möjligt. Parterna skall då beakta även de humanitära syftena med detta protokoll samt de internationella normerna, inklusive International Mine Action Standards, IMAS.

Artikel 8

Samarbete och stöd

1. Varje hög fördragsslutande part som har möjlighet till det skall tillhandahålla stöd för att utmärka, röja, bortföra och förstöra explosiva lämningar efter krig och för att utbilda civilbefolkningen om risker och relaterade verksamheter. Detta kan ske bl.a. genom FN-systemet, andra relevanta internationella, regionala och nationella organisationer och institutioner, Internationella rödakorskommittén, nationella rödakors- och rödahalvmåneföreningar och deras internationella federation, enskilda organisationer eller bilateralt.

2. Varje hög fördragsslutande part som har möjlighet till det skall tillhandahålla stöd för att vårda, rehabilitera och socialt och ekonomiskt återanpassa offer för explosiva lämningar efter krig. Sådant stöd kan bl.a. lämnas genom FN-systemet, andra relevanta internationella, regionala och natio-

struments as applicable or decisions by the Security Council of the United Nations which provide for a higher level of protection.

Article 7

Assistance with respect to existing explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party has the right to seek and receive assistance, where appropriate, from other High Contracting Parties, from states non-party and relevant international organisations and institutions in dealing with the problems posed by existing explosive remnants of war.

2. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance in dealing with the problems posed by existing explosive remnants of war, as necessary and feasible. In so doing, High Contracting Parties shall also take into account the humanitarian objectives of this Protocol, as well as international standards including the International Mine Action Standards.

Article 8

Co-operation and assistance

1. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for the marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war, and for risk education to civilian populations and related activities inter alia through the United Nations system, other relevant international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organisations, or on a bilateral basis.

2. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for the care and rehabilitation and social and economic reintegration of victims of explosive remnants of war. Such assistance may be provided inter alia through the United Nations system, relevant international, re-

nella organisationer eller institutioner, Internationella rödakorskommittén, nationella rödakors- och röda halvmåneföreningar och deras internationella federation, enskilda organisationer eller bilateralt.

3. Varje hög fördragsslutande part som har möjlighet till det skall lämna bidrag till fonder inom FN-systemet och till andra relevanta fonder för att underlätta tillhandahållandet av stöd enligt detta protokoll.

4. Varje hög fördragsslutande part skall ha rätt att delta i ett så omfattande utbyte som möjligt av utrustning, material samt vetenskaplig och teknologisk information, förutom information beträffande vapenrelaterad teknologi, som behövs för tillämpningen av detta protokoll. Varje hög fördragsslutande part åtar sig att underlätta sådant utbyte i enlighet med sin nationell lagstiftning och skall inte införa oberättigade inskränkningar i tillhandahållandet av röjningsutrustning och därtill relaterad teknologisk information för humanitära syften.

5. Varje hög fördragsslutande part åtar sig att lämna uppgifter till de mindatabaser som har upprättats för detta ändamål inom FN-systemet, särskilt information om metoder och teknologier för röjning av explosiva lämningar efter krig, förteckningar över sakkunniga, specialiserade organ och nationella centrum för röjning av explosiva lämningar efter krig samt, på frivillig väg, teknisk information om relevanta typer av explosiv ammunition.

6. De höga fördragsslutande parterna får begära stöd baserat på relevant information av Förenta Nationerna, andra relevanta organ eller andra stater. Framställningarna kan riktas till Förenta Nationernas generalsekreterare, som skall meddela alla de höga fördragsslutande parterna samt relevanta internationella organisationer och enskilda organisationer.

7. Vid framställningar till Förenta Nationerna får dess generalsekreterare, inom ramen för tillgängliga resurser, vidta lämpliga åtgärder för att bedöma situationen och, i samarbete med den begärande parten och andra parter som har ansvar enligt artikel 3, rekommendera den lämpliga formen för till-

gional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organisations, or on a bilateral basis.

3. Each High Contracting Party in a position to do so shall contribute to trust funds within the United Nations system, as well as other relevant trust funds, to facilitate the provision of assistance under this Protocol.

4. Each High Contracting Party shall have the right to participate in the fullest possible exchange of equipment, material and scientific and technological information other than weapons related technology, necessary for the implementation of this Protocol. High Contracting Parties undertake to facilitate such exchanges in accordance with national legislation and shall not impose undue restrictions on the provision of clearance equipment and related technological information for humanitarian purposes.

5. Each High Contracting Party undertakes to provide information to the relevant databases on mine action established within the United Nations system, especially information concerning various means and technologies of clearance of explosive remnants of war, lists of experts, expert agencies or national points of contact on clearance of explosive remnants of war and, on a voluntary basis, technical information on relevant types of explosive ordnance.

6. High Contracting Parties may submit requests for assistance substantiated by relevant information to the United Nations, to other appropriate bodies or to other states. These requests may be submitted to the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit them to all High Contracting Parties and to relevant international organisations and non-governmental organisations.

7. In the case of requests to the United Nations, the Secretary-General of the United Nations, within the resources available to the Secretary-General of the United Nations, may take appropriate steps to assess the situation and in co-operation with the requesting High Contracting Party and

handahållande av stöd. Generalsekreteraren får också rapportera till de höga fördragsslutande parterna om en sådan bedömning liksom om typen och omfattningen av det stöd som behövs, inklusive möjliga bidrag från fonder inom FN-systemet.

Artikel 9

Allmänna förebyggande åtgärder

1. Varje hög fördragsslutande part uppmantras att, med hänsyn till vars och ens olika situation och förmåga, vidta allmänna förebyggande åtgärder i syfte att minimera förekomsten av explosiva lämningar efter krig, innefattande, men inte begränsat till, de åtgärder som avses i del 3 i den tekniska bilagan.

2. Varje hög fördragsslutande part får frivilligt utbyta information om strävanden att främja och upprätta den bästa praxisen i fråga om åtgärder som avses i stycke 1 i denna artikel.

Artikel 10

Konsultationer mellan de höga fördragsslutande parterna

1. De höga fördragsslutande parterna förbinder sig att samråda och samarbeta avseende alla frågor som gäller tillämpningen av detta protokoll. I detta syfte skall en konferens hållas mellan de höga fördragsslutande parterna i enlighet med ett beslut fattat av en majoritet av dem, dock minst av aderton parter.

2. Konferensen skall bl.a.

(a) göra en översyn av detta protokolls rättsliga status och tillämpning,

(b) behandla frågor som rör nationell tillämpning av detta protokoll, innefattande årlig nationell rapportering eller uppdatering,

(c) förbereda översynskonferenser.

3. Kostnaderna för konferensen skall fördelas mellan de höga fördragsslutande par-

other High Contracting Parties with responsibility as set out in Article 3 above, recommend the appropriate provision of assistance. The Secretary-General may also report to High Contracting Parties on any such assessment as well as on the type and scope of assistance required, including possible contributions from the trust funds established within the United Nations system.

Article 9

Generic preventive measures

1. Bearing in mind the different situations and capacities, each High Contracting Party is encouraged to take generic preventive measures aimed at minimising the occurrence of explosive remnants of war, including, but not limited to, those referred to in part 3 of the Technical Annex.

2. Each High Contracting Party may, on a voluntary basis, exchange information related to efforts to promote and establish best practices in respect of paragraph 1 of this Article.

Article 10

Consultations of High Contracting Parties

1. The High Contracting Parties undertake to consult and co-operate with each other on all issues related to the operation of this Protocol. For this purpose, a Conference of High Contracting Parties shall be held as agreed to by a majority, but no less than eighteen High Contracting Parties.

2. The work of the conferences of High Contracting Parties shall include:

(a) review of the status and operation of this Protocol;

(b) consideration of matters pertaining to national implementation of this Protocol, including national reporting or updating on an annual basis.

(c) preparation for review conferences.

3. The costs of the Conference of High Contracting Parties shall be borne by the

terna och de obundna stater som deltar i konferensen enligt Förenta Nationernas bidragsskala efter en lämplig justering.

Artikel 11

Efterlevnad

1. Varje hög fördragsslutande part skall se till att dess försvarsmakt och relevanta myndigheter och organ utfärdar lämpliga instruktioner och bestämmelser och att försvarsmaktens personal får genomgå utbildning som är förenlig med bestämmelserna i detta protokoll.

2. De höga fördragsslutande parterna åtar sig att samråda och samarbeta bilateralt, genom Förenta Nationernas generalsekretärare eller genom andra tillämpliga internationella förfaranden för att lösa problem som kan uppkomma i fråga om tolkningen eller tillämpningen av bestämmelserna i detta protokoll.

High Contracting Parties and States not parties participating in the Conference, in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.

Article 11

Compliance

1. Each High Contracting Party shall require that its armed forces and relevant agencies or departments issue appropriate instructions and operating procedures and that its personnel receive training consistent with the relevant provisions of this Protocol.

2. The High Contracting Parties undertake to consult each other and to co-operate with each other bilaterally, through the Secretary-General of the United Nations or through other appropriate international procedures, to resolve any problems that may arise with regard to the interpretation and application of the provisions of this Protocol.

TEKNISK BILAGA

Denna tekniska bilaga innehåller förslag till den bästa praxisen för att uppnå syftena enligt artiklarna 4, 5 och 9 i protokollet. Tillämpningen av denna tekniska bilaga är frivillig för de höga fördragsslutande parterna.

1. Protokollföring, förvaring och delgivning av information om oexploderad ammunition (UXO) och kvarlämnad explosiv ammunition (AXO)

(a) Protokollföring av information. Staterna bör sträva efter att så exakt som möjligt protokollföra följande information om explosiv ammunition som kan ha övergått till att vara UXO:

- (i) Lokalisering av målområden för explosiv ammunition.
- (ii) Ungefärlig mängd explosiv ammunition som använts i områden enligt i) ovan.
- (iii) Typ och slag av explosiv ammunition som använts i områden enligt i) ovan.
- (iv) Allmän lokalisering av känd och trolig UXO.

När en stat varit tvungen att kvarlämna explosiv ammunition under pågående operationer, bör den sträva efter att lämna denna AXO på ett riskfritt och säkert sätt och protokollföra information om den enligt följande:

- (v) Platsen för AXO.
- (vi) Ungefärlig mängd AXO på varje särskilt angiven plats.
- (vii) Typer av AXO på varje särskilt angiven plats.

(b) Lagring av information. När en stat har protokollfört information enligt stycke a ovan, bör informationen förvaras så att det skall vara möjligt att återfinna den och sedan delge den enligt stycke c.

(c) Delgivning av information. Information som protokollförts och förvarats av en stat i enlighet med styckena a och b bör delges i enlighet med följande bestämmelser med beaktande av den informationslämnande statens säkerhetsintressen och andra åtaganden.

TECHNICAL ANNEX

This Technical Annex contains suggested best practice for achieving the objectives contained in Articles 4, 5 and 9 of this Protocol. This Technical Annex will be implemented by High Contracting Parties on a voluntary basis.

1. Recording, storage and release of information for Unexploded Ordnance (UXO) and Abandoned Explosive Ordnance (AXO)

(a) Recording of information: Regarding explosive ordnance which may have become UXO a State should endeavour to record the following information as accurately as possible:

- (i) the location of areas targeted using explosive ordnance;
- (ii) the approximate number of explosive ordnance used in the areas under (i);
- (iii) the type and nature of explosive ordnance used in areas under (i);
- (iv) the general location of known and probable UXO;

Where a State has been obliged to abandon explosive ordnance in the course of operations, it should endeavour to leave AXO in a safe and secure manner and record information on this ordnance as follows:

- (v) the location of AXO;
- (vi) the approximate amount of AXO at each specific site;
- (vii) the types of AXO at each specific site.

(b) Storage of information: Where a State has recorded information in accordance with paragraph (a), it should be stored in such a manner as to allow for its retrieval and subsequent release in accordance with paragraph (c).

(c) Release of information: Information recorded and stored by a State in accordance with paragraphs (a) and (b) should, taking into account the security interests and other obligations of the State providing the information, be released in accordance with the following provisions:

(i) Innehåll. Beträffande UXO bör i den delgivna informationen ingå följande detaljer:

(1) Den allmänna lokaliseringen av känd och trolig UXO.

(2) Typ och ungefärlig mängd explosiv ammunition som har använts i målområden.

(3) Metod för identifiering av den explosiva ammunitionen, däribland färg, dimensioner och form samt andra betydelsefulla kännetecken

(4) Metod för säkert oskadliggörande av den explosiva ammunitionen.

Beträffande AXO bör i den delgivna informationen ingå följande detaljer:

(5) Lokalisering av AXO.

(6) Ungefärlig mängd AXO på varje särskilt angiven plats.

(7) Typer av AXO på varje särskilt angiven plats.

(8) Metod för identifiering av AXO, däribland färg, dimensioner och form.

(9) Uppgifter om förpackningstyp och förpackningssätt för AXO.

(10) Uppgifter om AXO:s status.

(11) Lokalisering och beskaffenhet av försåt som är kända för att finnas inom det område där AXO förekommer.

(ii) Mottagare. Informationen bör delges den eller de parter som kontrollerar det drabbade området och de personer eller institutioner som den delgivande staten har försäkrat sig om medverkar eller kommer att medverka i rönjning av UXO eller AXO inom det drabbade området eller i utbildning av civilbefolkningen om riskerna med UXO och AXO.

(iii) Mekanism. En stat bör i fall det är möjligt utnyttja de mekanismer som har upprättats internationellt eller lokalt för delgivning av information, såsom FN:s minhanteringsorgan (United Nations Mine Action Service, UNMAS), informationshanteringssystemet för minrönjning (Information Management System for Mine Action - IMSMA) och andra expertorgan som den delgivande staten finner lämpligt.

(iv) Tidsfrister. Informationen bör delges så snart som möjligt med beaktande av sådana omständigheter som pågående militär och humanitär verksamhet i de drabbade

(i) Content: On UXO the released information should contain details on:

(1) the general location of known and probable UXO;

(2) the types and approximate number of explosive ordnance used in the targeted areas;

(3) the method of identifying the explosive ordnance including colour, size and shape and other relevant markings;

(4) the method for safe disposal of the explosive ordnance.

On AXO the released information should contain details on:

(5) the location of the AXO;

(6) the approximate number of AXO at each specific site;

(7) the types of AXO at each specific site;

(8) the method of identifying the AXO, including colour, size and shape;

(9) information on type and methods of packing for AXO;

(10) state of readiness;

(11) the location and nature of any booby traps known to be present in the area of AXO.

(ii) Recipient: The information should be released to the party or parties in control of the affected territory and to those persons or institutions that the releasing State is satisfied are, or will be, involved in UXO or AXO clearance in the affected area, in the education of the civilian population on the risks of UXO or AXO.

(iii) Mechanism: A State should, where feasible, make use of those mechanisms established internationally or locally for the release of information, such as through UNMAS, IMSMA, and other expert agencies, as considered appropriate by the releasing State.

(iv) Timing: The information should be released as soon as possible, taking into account such matters as any ongoing military and humanitarian operations in the affected

områdena, tillgång till uppgifter och deras tillförlitlighet samt relevanta säkerhetsfrågor.

2. Varningsåtgärder, utbildning om risker, utmärkning, avspärning och bevakning

Nyckelbegrepp

(a) Med varningsåtgärder avses det noggranna tillhandahållandet av information till civilbefolkningen om lämpliga försiktighetsåtgärder för att minimera riskerna med explosiva lämningar efter krig inom drabbade områden.

(b) Utbildningen av civilbefolkningen om riskerna bör bestå av utbildningsprogram som syftar till att underlätta informationsutbyte mellan olika drabbade samhällen, offentliga myndigheter och humanitära organisationer med sikte på att de drabbade samhällena skall informeras om de hot som explosiva lämningar efter krig utgör. Dessa utbildningsprogram innebär vanligen en långsiktig verksamhet.

Bästa praxis för varningsåtgärder och utbildning om risker

(c) Alla program om varningsåtgärder och utbildning om risker bör, när det är möjligt, beakta gällande nationella och internationella normer, däribland de internationella minröjningsnormerna (International Mine Action Standards, IMAS).

(d) Varningsåtgärder och utbildning om risker bör tillhandahållas den drabbade civilbefolkningen med de civilpersoner som bor i eller intill områden där det finns explosiva lämningar efter krig och de civilpersoner som passerar sådana områden.

(e) Varningsåtgärder skall vidtas så snart som möjligt beroende på omständigheterna och tillgången på uppgifter. Ett program för utbildning om risker bör ersätta varningsåtgärdsprogrammen så snart som möjligt. Varningsåtgärder bör alltid vidtas och utbildning om risker alltid ges till de drabbade samhällena så tidigt som möjligt.

(f) Parterna i en konflikt bör anlita utomstående parter, såsom internationella organisationer och enskilda organisationer, när de saknar egna tillräckliga resurser eller förmåga att ge en effektiv utbildning om risker.

(g) Parterna i en konflikt bör om möjligt tillhandahålla ytterligare resurser för var-

areas, the availability and reliability of information and relevant security issues.

2. Warnings, risk education, marking, fencing and monitoring

Key terms

(a) Warnings are the punctual provision of cautionary information to the civilian population, intended to minimise risks caused by explosive remnants of war in affected territories.

(b) Risk education to the civilian population should consist of risk education programmes to facilitate information exchange between affected communities, government authorities and humanitarian organisations so that affected communities are informed about the threat from explosive remnants of war. Risk education programmes are usually a long term activity.

Best practice elements of warnings and risk education

(c) All programmes of warnings and risk education should, where possible, take into account prevailing national and international standards, including the International Mine Action Standards.

(d) Warnings and risk education should be provided to the affected civilian population which comprises civilians living in or around areas containing explosive remnants of war and civilians who transit such areas.

(e) Warnings should be given, as soon as possible, depending on the context and the information available. A risk education programme should replace a warnings programme as soon as possible. Warnings and risk education always should be provided to the affected communities at the earliest possible time.

(f) Parties to a conflict should employ third parties such as international organisations and non-governmental organisations when they do not have the resources and skills to deliver efficient risk education.

(g) Parties to a conflict should, if possible, provide additional resources for warn-

ningsåtgärder och utbildning om risker. Dessa kan innefatta lämnande av logistiskt stöd, framställning av material för utbildning om risker, ekonomiskt stöd och allmän kartografisk information.

Utmärkning, avspärning och bevakning av områden där det finns explosiva lämningar efter krig

(h) När det är möjligt, och när som helst under en konflikt samt därefter, bör parterna i en konflikt, där det förekommer explosiva lämningar efter krig, så snart som möjligt och i största möjliga utsträckning tillse att områden där det förekommer explosiva lämningar utmärks, avspärras och bevakas så att civilbefolkningen effektivt utestängs i enlighet med följande bestämmelser:

(i) Varningsskyltar som följer det gängse bruket av utmärkning som är känt i det drabbade samhället bör användas vid utmärkning av misstänkta riskområden. Skyltar och annan utmärkning för avgränsning av riskområden bör så långt som möjligt vara synliga, läsliga, gjorda av beständigt material och motståndskraftiga mot miljöpåverkan och det bör tydligt framgå på vilken sida av skyltarna det område ligger som anses vara drabbat av explosiva lämningar efter krig och på vilken sida det område ligger som anses vara säkert.

(j) En lämplig struktur bör upprättas som skall ansvara för övervakning och skötsel av de permanenta och temporära utmärkningsanordningarna, vilket skall kopplas till de nationella och lokala programmen för utbildning om risker.

3. Allmänna förebyggande åtgärder

Stater som tillverkar eller anskaffar explosiv ammunition bör i största möjliga utsträckning och på lämpligt sätt sträva efter att se till att följande åtgärder tillämpas och upprätthålls under den explosiva ammunitionens livstid.

(a) Ledning av ammunitionstillverkning

(i) Tillverkningsmetoderna bör utformas så att ammunitionen blir så tillförlitlig som möjligt.

(ii) Certifierade kvalitetskontrollmetoder bör tillämpas i tillverkningsprocessen.

(iii) Internationellt erkända certifierade kvalitetsförsäkringsnormer bör tillämpas

ings and risk education. Such items might include: provision of logistical support, production of risk education materials, financial support and general cartographic information.

Marking, fencing, and monitoring of an explosive remnants of war affected area

(h) When possible, at any time during the course of a conflict and thereafter, where explosive remnants of war exist the parties to a conflict should, at the earliest possible time and to the maximum extent possible, ensure that areas containing explosive remnants of war are marked, fenced and monitored so as to ensure the effective exclusion of civilians, in accordance with the following provisions.

(i) Warning signs based on methods of marking recognised by the affected community should be utilised in the marking of suspected hazardous areas. Signs and other hazardous area boundary markers should as far as possible be visible, legible, durable and resistant to environmental effects and should clearly identify which side of the marked boundary is considered to be within the explosive remnants of war affected area and which side is considered to be safe.

(j) An appropriate structure should be put in place with responsibility for the monitoring and maintenance of permanent and temporary marking systems, integrated with national and local risk education programmes.

3. Generic preventive measures

States producing or procuring explosive ordnance should to the extent possible and as appropriate endeavour to ensure that the following measures are implemented and respected during the life-cycle of explosive ordnance.

(a) Munitions manufacturing management

(i) Production processes should be designed to achieve the greatest reliability of munitions.

(ii) Production processes should be subject to certified quality control measures.

(iii) During the production of explosive ordnance, certified quality assurance stan-

vid tillverkning av explosiv ammunition.

(iv) Acceptanstest bör genomföras genom provskjutning under olika förhållanden eller med andra validerade förfaranden.

(v) Stränga tillförlitlighetsnormer bör användas vid transaktioner och överlåtelser av explosiv ammunition.

(b) Hantering av ammunition

För att trygga den bästa möjliga långsiktiga tillförlitligheten för explosiv ammunition uppmanas staterna att tillämpa normer för den bästa praxisen och förfaranden för förvaring, transport, fältförvaring och hantering av ammunition enligt följande riktlinjer:

(i) Explosiv ammunition bör vid behov förvaras i säkra anläggningar eller lämpliga behållare som skyddar den och dess delar i en kontrollerad atmosfärisk förvaringsmiljö, om det är nödvändigt.

(ii) En stat bör transportera explosiv ammunition till och från tillverkningsanläggningar och förråd och i terrängen så att skadorna på ammunitionen minimeras.

(iii) När en stat förvarar och transporterar explosiv ammunition, bör den använda lämpliga behållare och en kontrollerad atmosfärisk förvaringsmiljö när det är nödvändigt.

(iv) Risken för explosioner i förråd bör minimeras genom lämpliga former av förvaring.

(v) Staterna bör tillämpa lämpliga förfaringssätt för protokollföring, sökning och test av ammunition, vilka bör innehålla uppgifter om tillverkningsdag för varje enhet eller parti av explosiv ammunition och uppgifter om var ammunitionen har varit, under vilka förhållanden den har förvarats och vilka miljöfaktorer den har utsatts för.

(vi) Förvarad explosiv ammunition bör regelbundet, om lämpligt, provskjutas för att trygga att den fungerar på avsett sätt.

(vii) Delar av explosiv ammunition som förvaras i förråd bör, om lämpligt, genomgå laboratorieprov för att trygga att den fungerar på avsett sätt.

dards that are internationally recognised should be applied.

(iv) Acceptance testing should be conducted through live-fire testing over a range of conditions or through other validated procedures.

(v) High reliability standards should be required in the course of explosive ordnance transactions and transfers.

(b) Munitions management

In order to ensure the best possible long-term reliability of explosive ordnance, States are encouraged to apply best practice norms and operating procedures with respect to its storage, transport, field storage, and handling in accordance with the following guidance.

(i) Explosive ordnance, where necessary, should be stored in secure facilities or appropriate containers that protect the explosive ordnance and its components in a controlled atmosphere, if necessary.

(ii) A State should transport explosive ordnance to and from production facilities, storage facilities and the field in a manner that minimises damage to the explosive ordnance.

(iii) Appropriate containers and controlled environments, where necessary, should be used by a State when stockpiling and transporting explosive ordnance.

(iv) The risk of explosions in stockpiles should be minimised by the use of appropriate stockpile arrangements.

(v) States should apply appropriate explosive ordnance logging, tracking and testing procedures, which should include information on the date of manufacture of each number, lot or batch of explosive ordnance, and information on where the explosive ordnance has been, under what conditions it has been stored, and to what environmental factors it has been exposed.

(vi) Periodically, stockpiled explosive ordnance should undergo, where appropriate, live-firing testing to ensure that munitions function as desired.

(vii) Sub-assemblies of stockpiled explosive ordnance should, where appropriate, undergo laboratory testing to ensure that munitions function as desired.

(viii) Om det är nödvändigt bör lämpliga åtgärder vidtas, bl.a. anpassning till förväntad tid som ammunitionen skall förvaras, till följd av information som inhämtats genom protokollföring, sökning och tester, för att behålla den förvarade explosiva ammunitionens tillförlitlighet.

(c) Utbildning

Lämplig utbildning av all personal som deltar i hantering, transport och användning av explosiv ammunition är en viktig del av strävandena att säkerställa att ammunitionen fungerar på avsett sätt. Staterna bör därför anta och tillämpa lämpliga utbildningsprogram för att trygga att personalen är lämpligt utbildad i fråga om ammunition som den skall hantera.

(d) Överlåtelse

En stat som avser att överlåta explosiv ammunition till en annan stat som inte tidigare haft den typen av explosiv ammunition bör sträva efter att se till att den mottagande staten har förmåga att förvara, underhålla och använda ammunitionen på ett korrekt sätt.

(e) Framtida tillverkning

En stat bör undersöka möjligheterna att förbättra tillförlitligheten av sådan explosiv ammunition som den avser att tillverka eller anskaffa i syfte att uppnå den största möjliga tillförlitligheten.

(viii) Where necessary, appropriate action, including adjustment to the expected shelf-life of ordnance, should be taken as a result of information acquired by logging, tracking and testing procedures, in order to maintain the reliability of stockpiled explosive ordnance.

(c) Training

The proper training of all personnel involved in the handling, transporting and use of explosive ordnance is an important factor in seeking to ensure its reliable operation as intended. States should therefore adopt and maintain suitable training programmes to ensure that personnel are properly trained with regard to the munitions with which they will be required to deal.

(d) Transfer

A State planning to transfer explosive ordnance to another State that did not previously possess that type of explosive ordnance should endeavour to ensure that the receiving State has the capability to store, maintain and use that explosive ordnance correctly.

(e) Future production

A State should examine ways and means of improving the reliability of explosive ordnance that it intends to produce or procure, with a view to achieving the highest possible reliability.